



Marktwerving in de zorg

Prof Ruud ter Meulen

Director

Centre for Ethics in Medicine

Centre for Ethics
in Medicine



University of
BRISTOL



Inhoud

- Wat is marktwerking?
- Gezondheidszorg: een imperfecte markt
- Privatisering van de zorg
- Zorgen over de markt
- 'What money cannot buy' (Sandel)



Wat is marktwerking?

- Geheel van contacten tussen vragers en aanbieders
- Decentrale beslissingsstructuur voor bilaterale transacties
- Vrije concurrentie
- Vrije keuze op basis van duidelijke informatie



De zorg: een imperfecte markt

- De zorg: een samengestelde markt
 - De zorgmarkt
 - De zorginkoopmarkt
 - De zorgverzekeringsmarkt
- Matig inzicht in elkanders prestaties
- Regels beperken handelingsvrijheid
- Market failures



Spelers in de markt

De spelers in de markt(en)

- Zorgverzekeraars
- Verzekerden / patienten
- Zorgaanbieders
- Overheid

Managed Competition: Overheid blijft toezicht houden op de competitie tussen de spelers door eisen te stellen aan hun gedrag.



Vergelijk de NHS / UK

Decentralisatie van de besluitvorming per 1 april 2013

- Locale Clinical Commission Groups (CCGs) geleid door General Practitioners (GPs) besluiten over lokale zorgaanbod
- Zorginkoop moet worden uitbesteed (EU regels)
- NHS en private ondernemingen concurreren met elkaar om zorg te leveren aan de CCGs
- Maximum van 49% mag worden geleverd door commerciële ondernemingen
- Overheid trekt zich terug uit de besluitvorming over basispakket
- Tussen 2010 en 2014: kosten besparingen van 20 miljard vereist



Privatisering in de langdurende zorg

- 2004: 2 miljoen mensen met langdurende zorgbehoefte (CPB)
- 30% informele zorg, 30% betaalde uit eigen middelen, 40% AWBZ
- 2000-2020: vraag naar langdurende zorg neemt toe met 39%
- Aandeel van prive betaalde zorg neemt toe met 77%, aandeel, AWBZ zorg met 28%.
- Directe marktwerking: cliënt betaalt zorgverlener
- Vermindering van gelijkheid



Privatisering

- Meer voorzieningen in aanvullend pakket
- Moderne patient is goed geïnformeerde cliënt
- Bij twijfel aan kwaliteit: eigen oplossingen
- Gevolgen: misbruik en minder professionals in de publieke zorg
- Hogere kosten



Zorgen om de markt

- Meer doelmatigheid minder kosten?
- Meer keuzevrijheid voor het individu?
- Meer kwaliteit in de zorg?
- Kan de markt de solidariteit handhaven?



Kosten van de zorg

- 2006 (invoer marktwerking): 8,5 miljard euro (13,5 % BNP)
- 2011: 90 miljard (14,9% BNP)
- Alleen Zwitsereland heeft in Europa hoger aandeel zorg in BNPK
- Kosten van de zorg VS in 2011: 17,5% BNP
- Marktwerking heeft niet geleid tot reductie kosten



🔥 Meer keuzevrijheid voor het individu?

Keuzevrijheid beperkt door overheid:

- Overheid verplicht tot zorgverzekering
- Overheid stelt basispakket vast
- Overheid beschermt de burger tegen ‘verkeerde’ beslissingen (paternalisme)



Overige beperkingen keuzevrijheid

- Gebrek aan informatie,
- Transactiekosten van switchen van verzekeraar
- Afwegen zorgpaketten is ingewikkeld
- Regionale concentratie van verzekeraars
- Beperkingen door aanvullende verzekering
- 'Blijf zitten waar je zit'



Meer kwaliteit?

- Communicatie over kwaliteit is moeilijk
- Aanbieden van ‘onnodige’ zaken (total body scans’)
- Invloed zorgverzekeraars op klinische praktijk
- Vergelijk: ‘managed care’
- Professionele autonomie?



Solidariteit in de zorg

- Simons: ‘marktwerking zal solidariteit handhaven’
- Hogere kosten ondanks marktwerking (of dankzij?)
- De Diagnose Behandelings Combinatie DBC
- Dumpen van patiënten?



Markt en morele attituden

- Michael Sandel: What money cannot buy. The moral limits of markets (Farrar Straus, Giroux New York 2012. ('Niet alles is te koop. De morele grenzen van de marktwerking'))
- Markt leidt tot ongelijkheid en het verdwijnen van burgerlijke plichten
- Voorbeelden:
 - Kernafval opslag in Zwitserland
 - Boetes voor late pick-ups in Israel



Tot slot

- Koning Klant?
- Zorgrelatie is geen commerciële relatie
- Zorgafhankelijkheid en autonomie
- Markt corrumpeert en leidt tot ongelijkheid
- Vriheid, gelijkwaardigheid en integriteit zijn niet te koop

